

МЕТОДИ ЗАЛУЧЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО ФІНАНСУВАННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В статті автор досліджує методи залучення зовнішнього фінансування в умовах трансформаційних процесів та обґрунтовує важливість вказаної проблеми для нових ринкових економік.

Ключові слова: зовнішнє фінансування, трансформаційні процеси, нові ринкові економіки.

В статье автор исследует методы привлечения внешнего финансирования в условиях трансформационных процессов и обосновывает важность указанной проблемы для новых рыночных экономик.

Ключевые слова: внешнее финансирование, трансформационные процессы, новые рыночные экономики.

In the article the author examines the methods of external financing in transformation processes and substantiates the importance of the given problem for emergent markets.

Key words: external financing, transformational processes, emergent markets.

Актуальність теми. У сучасний період зовнішнє фінансування є одним із джерел забезпечення економічного розвитку країн з новими ринковими економіками. З поглибленням процесів глобалізації й інтеграції світової економіки роль методів зовнішнього фінансування суттєво зростає. Від інтенсивності й результативності інвестиційних процесів, значною мірою залежить успіх економічних, соціальних і політичних перетворень, розбудови в цих країнах сучасного цивілізованого суспільства.

Ступінь розроблення проблеми. Важливість вказаної проблеми закономірно привертає увагу вітчизняних і зарубіжних економістів. Більшість

---

¹ асистент кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: кандидат економічних наук, доц. Расшивалов Д.П.

праць науковців присвячена прикладному аналізу сучасного стану інвестиційного процесу в Україні, зарубіжній практиці державного регулювання інвестиційної діяльності, дослідженню інструментів формування інвестиційного клімату у країнах з новими ринковими економіками, проблемам активізації залучення іноземних капіталів у вітчизняну економіку та аналізу механізмів їх ефективного використання. В Україні дослідженнями зазначеної проблематики займаються Т.Бень, В.Будкін, В.Геєць, О.Гаврилюк, Б.Губський, Я.Жаліло, Д.Лук'яненко, В.Литвиненко, О.Махмудов, О.Моліна, Б.Панасюк, А.Пересада, С.Сіденко та інші. Дослідження вказаних питань містяться у працях зарубіжних науковців, зокрема А.Вальраса, А.Маршалла, І.Фішера, Е.Чемберліна, Дж.Ходжсон, Й.Шумпетера, Р.-Ф.Харрода, Д.Норта, О.Домара, В.Мітчелла, Дж.Окслі, П.Джесиньські та інших.

Незважаючи на велику кількість оригінальних і змістовних праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених з досліджуваної проблематики слід відзначити, що в доробку сучасної української економічної думки практично відсутні фундаментальні дослідження, присвячені саме проблемам впливу інституційного середовища використання методів зовнішнього фінансування країн з новими ринковими економіками, зокрема й України.

Отже, **метою** цієї статті є дослідження методів залучення зовнішнього фінансування в умовах трансформаційних процесів країн з новими ринковими економіками, окреслити нагальні проблеми пов'язані з цим та визначити роль та вплив залученого капіталу на інвестиційний клімат в Україні.

Виклад основного матеріалу. Світовий досвід свідчить, що країни з новими ринковими економіками не в змозі вийти із економічної кризи та фінансувати трансформації без залучення і ефективного використання зовнішнього фінансування. Акумуляуючи підприємницький, державний та змішаний капітал, забезпечуючи доступ до сучасних технологій та менеджменту, зовнішнє фінансування, і перш за все у вигляді іноземних інвестицій, не тільки сприяє формуванню національних інвестиційних ринків,

але й взагалі додає динаміки розвитку ринків товарів та послуг, стимулює розвиток національних економік.

Слід зазначити, країни-імпортери іноземного капіталу зацікавлені у залученні іноземних інвестицій в основному з таких причин, як:

- обмеженість внутрішніх інвестиційних ресурсів;
- низька інвестиційна активність власних інвесторів;
- необхідність забезпечення разом з інвестиціями нової техніки та технології;
- бажання створити конкурентоспроможну економіку та освоїти світові ринки;
- потреба в модернізації соціальної інфраструктури.

В Україні ж, незважаючи на деяке поживлення інвестиційного процесу, позитивні тенденції в інвестиційній сфері ще не набули сталого характеру, продовжують діяти чинники, що стримують приплив іноземного капіталу. Тому забезпечення економічного зростання актуалізує проблему зовнішнього фінансування у процесі розвитку національної економіки.

Важливо пам'ятати, що проблему зовнішнього фінансування трансформаційних процесів в національній економіці слід розглядати системно та комплексно, розрізняти її вирішення на макроекономічному та мікроекономічному рівнях, враховуючи при цьому, що ці два рівні зовнішнього фінансування не існують окремо, а взаємопов'язані між собою.

Існує широкий спектр напрямків зовнішнього фінансування, які наведені на рис.1.

Рисунок 1. Основні напрямки зовнішнього фінансування. [Розробка автора]

Так, іноземні інвестиції можуть здійснюватись у вигляді іноземної валюти, валюти України (при реінвестиціях за умови сплати податку на прибуток); будь-якої нерухомості або рухомого майна та пов'язаних із ним майнових прав; акцій, облігацій та інших цінних паперів; корпоративних прав; грошових вимог та права на вимоги виконання договірних зобов'язань, гарантованих першокласними банками; прав інтелектуальної власності, підтверженої згідно законів країни-інвестора; прав на здійснення господарської діяльності; будь-яких інших цінностей згідно з законодавством України.

За періодом інвестування зовнішнє фінансування може бути короткостроковим, середньостроковим та довгостроковим.

Розрізняють також і організаційні форми, за якими здійснюється зовнішнє фінансування. До останніх відносять компанії зі 100% власністю

інвестора, участь у акціонерному капіталі компанії, майнові та немайнові права, концесії, консорціуми, альянси та міжнародний лізинг.

Усі зазначені аспекти необхідно враховувати при детальному аналізі реального стану залучення зовнішнього фінансування в економіку України, визначення його ефективності, напрямків і обсягів його подальшого використання.

Визначаючи основні методи залучення зовнішнього фінансування трансформаційних процесів в нашій державі перш за все необхідно розрізняти макроекономічний та мікроекономічний аспекти. На макроекономічному рівні основними методами залучення зовнішнього фінансування виступають: міждержавні кредити; допомога на підставі міжурядових домовленостей; кредити міжнародних організацій; придбання іноземними інвесторами облігацій внутрішньої державної позики. На мікроекономічному рівні – прямі інвестиції; портфельні інвестиції; іноземні кредити.

На сьогодні центральне місце серед методів залучення зовнішнього фінансування з метою трансформації господарської системи України займають кредити міжнародних організацій. І перш за все – Міжнародного валютного фонду, групи Світового банку і Європейського банку реконструкції та розвитку.

Україна стала членом МВФ 27 квітня 1992 року. За двадцять років співпраці з цією міжнародною організацією Україна отримувала кредити за програмою системної трансформаційної позики, реалізувала програми "Стенд-бай" та запровадила Програму розширеного фінансування. Динаміка отриманих коштів від МВФ наведена у табл.1 та на рис.2.

Необхідність ефективної співпраці з міжнародними фінансовими організаціями не викликає сумнівів. Разом з тим, ця співпраця має постійно співвідноситися з питанням забезпечення фінансової безпеки держави.

Таблиця 1.

Трансферти України з Міжнародним валютним фондом, 1994-2011 рр.
(млн. СПЗ). [9]

Рік	Виплати	Повернення	Сплачені відсотки
2011	0	0	230
2010	2250	0	157,8
2009	4000	57,3	87,4
2008	3000	215,6	8,6
2007	0	278,9	25,3
2006	0	278,9	36,0
2005	0	202,8	34,1
2004	0	201,8	30,1
2003	0	144,5	31,1
2002	0	140,7	42,7
2001	290,8	361,2	68,2
2000	190,1	643,5	92,5
1999	466,6	407	80,7
1998	281,8	77,3	84,8
1997	207,3	0	74,1
1996	536,0	0	51,3
1995	787,9	0	27,6
1994	249,3	0	0,039
Разом	12259,8	3009,5	1162,34

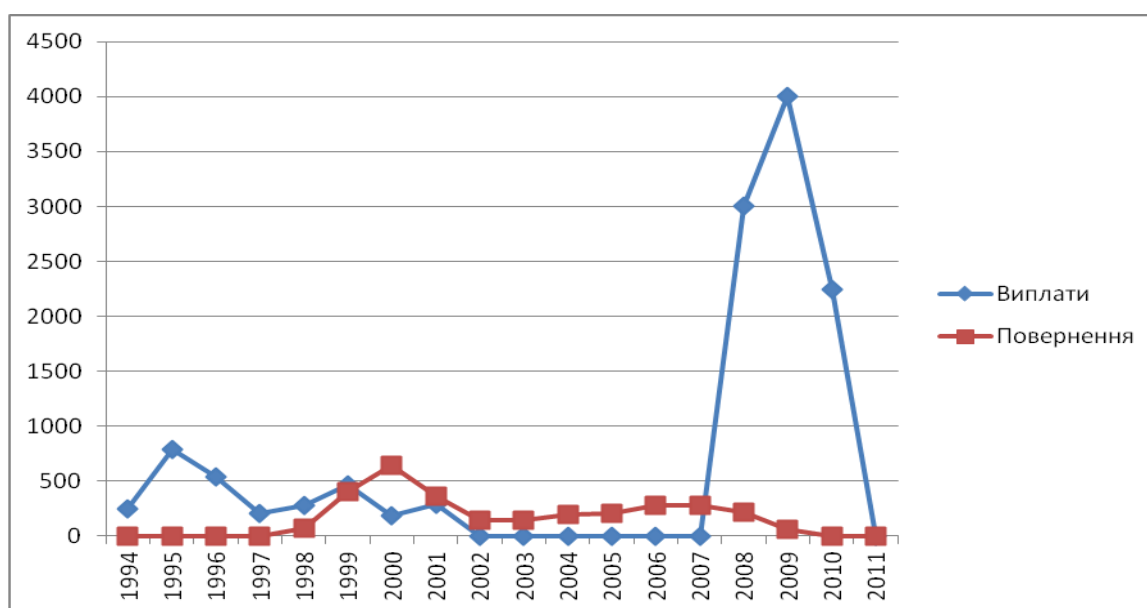

Рисунок 2. Динаміка трансфертів України з МВФ. [9]

Так, в 2011 і 2012 роках Україна повинна була сплатити досить суттєві суми (3,5 та 6 млрд. дол. США відповідно) для погашення взятих кредитів.

Однією із загроз фінансової безпеки України є зростання зовнішнього державного боргу. За даними Національного банку України валовий зовнішній борг України не тільки постійно зростає в абсолютних розмірах, а й відносних величинах (табл.2). Починаючи з 2009 року він перевищує загальноєвропейський критичний розмір по відношенню до ВВП – 60 %.

Таблиця 2.

Валовий зовнішній борг України [10]

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Валовий зовнішній борг, млрд. дол. США	39,6	54,5	80,0	101,7	104,0	117,3	126,2
Валовий зовнішній борг, % до ВВП	45,9	50,6	56,0	55,9	88,3	86,0	76,6

Менш небезпечним з огляду на проблему фінансової безпеки держави видається ефективне залучення зовнішнього фінансування на мікроекономічному рівні. Пріоритетним методом у цьому процесі є прямі іноземні інвестиції.

Основне визначення прямих іноземних інвестицій сформулювали експерти Міжнародного валютного фонду (МВФ) та Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР): «інвестиції вважаються прямими, якщо здійснюються за межами національних кордонів з метою розширення виробництва товарів і послуг, закупівлі товарів для імпорту в країну базування або експорту в треті країни. Їх характерними рисами є те, що інвесторові належить управлінський контроль над підприємствами, і вони виступають у формі акціонерного капіталу і коротко – та довготермінових міжфірмових позик» [1, с.23].

За визначенням Міжнародного валютного фонду, іноземні інвестиції є прямими в тому випадку, коли іноземний власник володіє не менше ніж 25 % статутного капіталу акціонерного товариства [1, с.25].

Таблиця 3.

Потоки прямих іноземних інвестицій в Україну, млн. дол. США 1994-2011 р.р.

Рік	Обсяги ПІІ
1994	483,5
1995	413,4
1996	541,3
1997	625,4
1998	747,1
1999	471,1
2000	593,2
2001	680,3
2002	916,5
2003	1322,6
2004	2252,6
2005	7843,0
2006	4717,3
2007	7935,4
2008	6073,7
2009	4436,6
2010	4753,0
2011	4556,3

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [2].

Державна служба статистики в методологічних поясненнях відносить до прямих інвестицій такі, якщо капітал/права власності нерезидента складає не менше 10% вартості статутного капіталу підприємства-резидента (або) нерезидент має не менше 10% голосів в управлінні підприємства-резидента. До категорії прямих інвестицій також відносяться інвестиції, що отримані в результаті укладання концесійних договорів і договорів про спільну інвестиційну діяльність; зобов'язання/вимоги за кредитами та позиками, торговими кредитами та інші зобов'язання/вимоги підприємств-резидентів перед/до прямими(х) інвесторами(ів) [2].

Відповідно до класифікації ЮНКТАД, до прямих іноземних інвестицій належить придбання іноземним інвестором пакета акцій підприємства, у яке він вкладає свій капітал, у розмірі не менше ніж 10-20 % від сумарної вартості акціонерного капіталу [3].

Як свідчать дані Держкомстату України у 2009-2011 р.р обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну більше ніж в десять разів перевищували відповідний показник за 1995 рік. Разом з тим у порівнянні з 2005-2008 роками вимальовується тенденція до зменшення щорічних обсягів надходження прямих інвестицій. Так, якщо у 2005 році в економіку України надійшло 7,8 млрд. дол. США, у 2007 році – 7,9 млрд., у 2008 – майже, 6.1 млрд., то у 2009 році вже 4,4 млрд. дол. США, а у 2011 році – 4,55 млрд. дол. США. За розрахунками, для ефективного здійснення трансформаційних процесів українська економіка потребує 15–20 млрд. дол. США прямих інвестицій щорічно [4].

Таблиця 4.

Сучасна географічна структура прямих іноземних інвестицій в Україну

	Обсяги прямих інвестицій на 01.04. 2010 (млн. дол. США)	У % до підсумку	Обсяги прямих інвестицій на 01.04. 2011 (млн. дол. США)	У % до підсумку	Обсяги прямих інвестицій на 01.04. 2012 (млн. дол. США)	У % до підсумку
Всього	40007,4	100,0	45602,3	100,0	50793,5	100,0
в тому числі						
Кіпр	9105,1	22,8	10665,0	23,4	13661,9	26,9
Німеччина	6644,4	16,6	7153,4	15,7	7468,0	14,7
Нідерланди	3841,0	9,6	4746,8	10,4	4906,6	9,7
РФ	2661,0	6,7	3383,3	7,4	3661,0	7,2
Австрія	2569,8	6,4	2815,7	6,2	3446,6	6,8
Велика Британія	2229,3	5,6	2318,9	5,1	2345,0	4,6
Франція	1698,9	4,2	2399,7	5,3	2278,5	4,5
Швеція	1275,1	3,2	1763,1	3,9	1763,5	3,5
Віргінські Острови (Брит.)	1333,8	3,3	1403,8	3,1	1648,0	3,2
США	1244,2	2,4	1100,8	2,4	1042,3	2,1
Швейцарія	799,4	2,0	863,8	1,9	1005,3	2,0
Італія	980,1	2,4	902,4	2,0	984,9	1,9
Польща	888,0	2,2	893,2	2,0	867,8	1,7
Інші країни	4737,3	11,9	5192,4	11,2	5714,1	11,2

Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України [2].

Географічна структура притоку іноземних інвестицій в Україну (табл. 4) показує, що найбільша частка іноземних інвестицій в економіку України припадає на Кіпр. При цьому ця частка з кожним роком збільшується: за остання три роки з 22,8% до 26,9%. Легко порахувати, що разом з надходженнями з Віргінських Островів (Брит.) майже третина, а загалом можливо і більше, обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну – це надходження з офшорних зон.

Склад іноземних інвесторів в Україні в основному формується за рахунок транснаціональних корпорацій; аутсайдерів, що не витримали конкуренції в своїх країнах; фірм з обмеженими фінансовими можливостями, які розраховують на швидку віддачу; офшорних компаній з українським капіталом. Масштабні ефективні інвестори, що діють на світовому ринку капіталу в Україну практично не йдуть. Крім того, за даними Державної служби статистики України в загальному обсязі інвестицій в основний капітал кошти іноземних інвесторів складають лише 3 – 4%. (у 2009 році – 4,5%, у 2010 році – 2,3%, у 2011 році – 3,1) [2]. Все це свідчить про загалом несприятливий інвестиційний клімат в Україні та її низький інвестиційний імідж на світовому ринку.

Інвестиційним кліматом в загальному розумінні називають сукупність чинників економічного, політичного, правового та соціального характеру, які бере до уваги інвестор, ухвалюючи рішення щодо здійснення інвестицій. Цей показник включає в себе значну кількість факторів ризику, що складаються під впливом зовнішніх та внутрішніх умов, ситуацій та перспектив розвитку. Найчастіше під інвестиційним кліматом розуміють соціально-політичні та економічні (зовнішні і внутрішні) ризики.

Інформацію про інвестиційний клімат можна отримати завдяки рейтинговим агенціям. Так, наприклад, завдяки рейтингам Standard & Poor's, Moody's та Fitch інвестор вивчає перспективність капіталовкладень у той чи інший проект. Відповідно рейтингові позиції мають свою літеру: А – найкраща, С – найгірша. Існує чимало проміжних підвидів. За цими рейтингами можна

визначити кілька макроекономічних показників: за методологією Standard & Poor's рейтинг AAA відповідає рівню інфляції від 0 до 10%, AA – 4-15%, A – 7-25%, BBB – 10-50%, BB – 25-100%.

Таблиця 5.

Шкала кредитних рейтингів агенцій Moody's, Standard&Poor's і Fitch [3]

Moody's	S&P, Fitch	Характеристика емітента
Рейтинги інвестиційного класу		
Aaa	AAA	Можливості емітента з виплати боргу і відсотків винятково високі
Aa1	AA+	Можливості емітента з виплати боргу і відсотків дуже високі
Aa2	AA	
Aa3	AA-	
A1	A+	Можливості емітента з виплати боргу і відсотків досить високі, але залежать від внутрішньоекономічної ситуації
A2	A	
A3	A-	
Baa1	BBB+	Можливості емітента з виплати боргу і відсотків залежать від внутрішньої економічної ситуації на цей час
Baa2	BBB	
Baa3	BBB-	
Ba1	BB+	Нестабільність внутрішньоекономічної ситуації може впливати на платоспроможність емітента
Ba2	BB	
Ba3	BB-	
Рейтинги спекулятивного класу		
B1	B+	Обмежена платоспроможність емітента, яка відповідає поточному обсягу випущених боргових зобов'язань
B2	B	
B3	B-	
Caа1	CCC+	Деякий захист інтересів інвесторів є, але ризики й нестабільність високі
Caа2	CCC	
Caа3	CCC-	
Ca	CC	Платоспроможність емітента надто залежить від внутрішньоекономічної ситуації
C	C	Платоспроможність емітента повністю залежить від внутрішньоекономічної ситуації
	SD	Вибірковий дефолт
	D	Дефолт

Узагальнюючи показники різних рейтингових агенцій, Україна має рейтинг «Обмежена платоспроможність емітента, яка відповідає поточному

обсягу випущених боргових зобов'язань». Що, як помітно, не відповідає рейтингам інвестиційного класу.

Згідно з часто цитованим рейтингом Doing Business-2012, складеним Світовим банком та IFC, Україна нині посідає 152-ге місце зі 183 країн світу (Росія – 120-те, Латвія – 21-ше, Грузія – 16-те). За минулий рік країна втратила дві позиції, розташовуючись між Ліберією та Болівією. За даними ж Європейської бізнес-асоціації, у першому кварталі індекс інвестиційної привабливості України знизився до найнижчого за останні три з половиною роки рівня – 2,18 бала (за п'ятибальною шкалою) [3].

На думку економістів, падіння інвестиційної привабливості України падає внаслідок недооцінки як владними структурами нашої держави, так і деякими науковцями, значення інституційного забезпечення механізмів залучення зовнішнього фінансування трансформаційних процесів. Певною узагальненою ілюстрацією такого впливу може бути думка президента Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА) Томаша Фіала, яку він висловив у інтерв'ю РБК-Україна 29 грудня 2011 року: «Якщо в 2008 році компанії платили у формі хабарів 6% від виручки, то в 2011 році – вже 10%» [5].

Слід звернути увагу на акценти, які розставляє у цьому питанні нова інституціональна економічна теорія (новий інституціоналізм) започаткована Дугласом С. Норттом (Douglass C. North), професором економіки університету Вашингтона у Сент-Луїсі. Основні його праці: «Інституції, інституціональні закони та функціонування економіки» (Cambridge University Press, 1990 р.) і «Структура та зміни в економічній історії» (New-York: Norton & Company, 1981 р.). За створення теорії нового інституціоналізму Дуглас Норт отримав Нобелівську премію у галузі економіки 1993 року. Згідно з цією теорією, економіка функціонує в певних інституціональних межах, де культура та ідеологія впливають на економічний розвиток. Як часто повторював Д. Норт, «історія демонструє, що ідеї, ідеології, міфи, догми та упередження мають значення» [6, с.7].

Інституції – це обмеження, створені людьми, які формують взаємодію між ними. Ці обмеження створюють для зниження невизначеності через структурування людської поведінки. Вони складаються з формальних (правила, закони, конституції) і неформальних (норми поведінки, звичаї, добровільно обрані для себе правила поведінки) обмежень та механізмів забезпечення їх дотримання (совість, помста, соціальні чи державні санкції) [6, с.153].

Поряд з інституціями важливу роль відіграють й ідеологічні стереотипи, ментальні моделі (культура, досвід, навчання), які впливають на ставлення, довіру до інституцій, а отже, і на ефективність останніх.

Важливим елементом нового інституціоналізму є поняття трансакційних витрат (transaction cost), тобто витрат на економічну діяльність, до яких Д.Норт відносить не стільки безпосередньо витрати на виробництво товару, скільки такі витрати, що забезпечують інституційне середовище реалізації товару:

- витрати на оцінку характеристик товарів і послуг та умов обміну;
- витрати, обумовлені розміром ринку, спрямовані на забезпечення гарантії законності, безпеки, чесності;
- витрати на забезпечення ефективності виконання (enforcement) укладених контрактів, угод (судова система);
- витрати, обумовлені ідеологічними переконаннями учасників про навколишній світ та чесність запроваджених у ньому правил гри.

Структура інституцій, які формують засади інвестиційної діяльності може бути представлена наступним чином:

- інституція права, яка регламентує нормативно-правові взаємовідносини у сфері інвестиційної діяльності;
- інституція фінансового ринку, яка регламентує взаємодії, що виникають між контрагентами в процесі руху фінансових активів;
- інституція податків, яка регламентує взаємовідносини між інвесторами та державою, що виникають за справляння податків і зборів;
- громадянська інституція, яка регулює процедури прийняття макроекономічних рішень в умовах представницької демократії;

- інституція інформативного забезпечення та професійних знань, використання якої забезпечує інтелектуальний рівень інвестиційної діяльності;
- зовнішньоекономічна інституція, яка регламентує взаємозв'язок вітчизняних господарюючих суб'єктів із іноземними інвесторами та світовою фінансовою системою в цілому;
- інституція неформальних відносин, яка здатна різнопланово впливати на інвестиційну діяльність, збільшувати, або навпаки, зменшувати її активність. [7, с.95].

Зазвичай інституціональні зміни у формальних та неформальних правилах та механізмах їх забезпечення відбуваються під тиском зацікавлених організацій, з одного боку, та з опором незацікавлених у змінах або зацікавлених у збереженні status quo. Такі зміни, як правило, відбуваються повільно: хоча закони можна переглянути за ніч, зміна неформальних норм триває роками.

Так, Кабінет Міністрів України ще 17 серпня 2002 р прийняв розпорядження, яким схвалив Програму «Інвестиційний імідж України» [8]. Програма передбачала поліпшення іміджу України у сфері залучення інвестицій шляхом здійснення заходів щодо широкомасштабного висвітлення здобутків у формуванні сприятливого інвестиційного клімату та активізації інвестиційної діяльності в Україні. Основними напрямками формування інвестиційного іміджу України визначались:

- лібералізація ділової та інвестиційної активності, розвиток ринку товарів та послуг;
- дерегуляція підприємницької діяльності, створення стабільної нормативно-правової бази з питань регулювання інвестиційної діяльності;
- поліпшення корпоративного та державного управління, реформування адміністративної системи;
- усунення обмежень для залучення міжнародного капіталу з метою активізації інвестиційної діяльності;

- удосконалення фінансової системи;
- проведення антикорупційних заходів.

Минуло десять років і сьогодні ми можемо констатувати, що жоден з цих напрямків не реалізовано, а необхідність та актуальність їх фактичної реалізації сьогодні у значній мірі тільки підвищилась.

Таким чином, в Україні, як і у багатьох суспільствах з трансформаційною економікою, політики часто ухвалюють не ті рішення, що сприяють економічному зростанню, а ті, що вигідні впливовим соціальним, економічним групам, які підтримують при владі цих політиків. Бюрократія також прагне не стільки збільшити виробництво, скільки взяти під свій контроль систему розподілу ресурсів. А приватний бізнес прагне бути монополістом на ринку, хоча власне конкуренція і сприяє економічному розвитку країни.

Все це вказує на те, що ефективне використання методів зовнішнього фінансування трансформаційних процесів неможливе без урахування впливу сформованих у суспільстві інституцій, особливо неформальних. Без глибокого наукового аналізу сутності цих інституцій, визначення реальних шляхів їх кардинального реформування трансформаційні процеси можуть захлинутися і призвести в результаті до непередбачуваних соціально-економічних наслідків, а новітні розробки у сфері інвестиційної діяльності можуть залишитися для нашого суспільства лише теоретичними конструкціями.

Отже, можна зробити такі **висновки**:

1. Залучення зовнішнього фінансування в українську економіку сприяє її економічному зростанню на основі більш ефективного використання національних ресурсів.

2. На даний момент Україна не здобула серйозних досягнень в сфері інвестиційної привабливості. Так, Україна зазнає значного падіння рейтингових позицій в порівнянні з іншими країнами світу. Означена ситуація спричинена низкою таких факторів, як торговельні бар'єри в основі інвестиційного законодавства, непрозорість державної політики, ненадійність банківської системи та перешкоди при проходженні митних процедур.

3. Проте, Україна має важливі конкурентні переваги, порівняно із більш розвинутими країнами світу, такі як: нижчі витрати на кваліфіковану робочу силу, місткий внутрішній ринок, потенціал окремих галузей внутрішньої економіки, географічне положення. Правильний та раціональний розподіл іноземних інвестицій між галузями народного господарства забезпечить економічний розвиток та підвищить авторитет нашої країни у світовому господарстві. Вирішення проблем, які перешкоджають ефективному інвестуванню, сприятиме покращенню інвестиційного клімату країни та її економічного становища.

Список використаних джерел:

1. Інвестологія: наука про інвестування : навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук, проф. С.К. Реверчука. – К. : Атака, 2007. – 264 с.
2. Методологічні пояснення статистики зовнішньоекономічної діяльності. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Фінанси. Рейтинги. Аналітика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rate.ua/>.
4. Шараєнко.О. Розробка державної політики. Аналітичні записки // Вдосконалення механізму залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України. – К. 2008. – 256 с.
5. РБК-Украина. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rbc.ua/>.
6. Дуглас С. Норт. Інституції, інституціональні закони та функціонування економіки - К.: Вид-во "Основи", 2000. – 198 с.
7. Коваленко Ю.М. Сутність інституційного середовища фінансового сектора економіки // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – №1(23). – С. 92-98.
8. Урядовий портал органів виконавчої влади України. Кабінет Міністрів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
9. Складено на основі даних Міжнародного валютного фонду. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/fin/tad/exfin2.aspx?memberKey1=993&date1key=2012-06-12>
10. Платіжний баланс України за 2011 рік: Національний банк України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.